

YHL-NET

YLIOPISTOJEN JATUTKIMUSALAN HENKILÖSTÖLIITTO

VERKKOLEHTI 7/2003

Mitä on tietotekniikkatyö?

YHL:n atk-toimikunta ja muutama muu yliopistojen tietotekniikan asiantuntija ja ammattilainen kokoontuivat 26. – 27.9. pohtimaan työnsä sisältöjä ja vaatimuksia.

Tavoitteena on laatia myös tälle työalalle työn sisältöjen ja työn edellyttämien tietojen ja taitojen kuvailuja käsittävä julkaisu.

Liiton muut ammattialatoimikunnat ovat kyseisen työn tehneet jo aikaisemmin. Tämä innoitti myös atk-toimikuntalaiset vastaavaan työhön. Tehtävien kuvaamisen tavoitteena on avata sitä, mitä yliopistoissa tehtävä tietotekniikka työ on, millaisia työkokonaisuuksia ja tehtäviä alalla esiintyy, millaista osaamista tarvitaan ja millaisia vastuita työhön sisältyy.

Toimikunnan puheenjohtaja Matti Huvila totesi, että nyt tehtävä työ on hyödyllistä mm. siksi, että yliopistojen perustehtävän kannalta tärkeä tietotekniikkatyö tehdään näkyväksi. Yhdessä todettiin myös hyödylliseksi se, että työn sisällöt ja vaatimukset kuvataan palkkajärjestelmän kehittämisen tueksi ja avuksi henkilöstölle oman työn kuvaamista varten. Tavoitteena on saada tehtävän kuvailut työstettyä syksyn aikana.

Tilaisuudessa keskusteltiin myös sekä yliopistojen palkkajärjestelmän että atk-työehtosopimuksen palkka-

järjestelmän tilanteesta ja tulevaisuudesta sekä ennakoitiin vuoden 2004 työehtosopimusneuvotteluja.

*Päivikki Kumpulainen
YHL:n puheenjohtaja*

Mistä löydän edelliset YHL-Netit?

YHL-Net ilmestyy verkossa jokaisena kuukautena - kuukauden viimeisenä perjantaina. Nyt on vuorossa YHL-Net 7/2003. Seuraava YHL-Net ilmestyy 31.10.2003.

YHL arkistoi vanhat YHL-Net-lehensä pdf-muodossa nettisivuilleen www.yhl.fi kohdassa Tiedotteet/Nettilehti.

YHL antaa lausunnon yliopistolakiehdotuksesta

Opetusministeriössä on valmistunut ehdotus, jolla nykyistä yliopistoja koskevaa lainsäädäntöä uudistettaisiin merkittävästi.

Esityksessä ehdotetaan siirtymistä kaksiportaiseen perustutkintorakenteeseen sekä yliopistojen ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta korostavia tarkennuksia yliopistojen tehtäviä ja hallintoa koskeviin säännöksiin.

OPM pyytää lausunnot lokakuun loppuun mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syyskaudella 2003. Lakiuudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2005. YHL:n hallitus käsittelee uudistus ehdotuksen ja antaa lausuntonsa määräaikaan mennessä.

Työsuojeluvaltuutetuille on saatava luottamusmiehiin rinnastettava arvostus ja asema työyhteisön asiantuntijana.

Työsuojeluvaltuutettujen ajankäyttö perustuu yliopistojen ja liittojen väliin työsuojelun yhteistoimintasopimuksiin. Työsuojeluvaltuutettujen ajankäytöstä on sovittava selkeästi. YHL:n mielestä ajankäytöstä pitää saada lakitasolle määrittely.

Liiton mielestä ajankäytössä olisi otettava nykyistä paremmin huomioon eri tyyppiset työt, psyykkiset ja fyysiset kuormitustekijät, alueellinen kattavuus ja edustettavien määrä.

Yliopistosektorilla työskentelee noin 60 prosenttia määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa. Määräaikaisuudet kuormittavat vakinaista henkilöstöä, muodostaen siten suuren ongelman. Tästä syystä on erittäin tärkeää, että erityisesti henkisen työsuojelun ongelmiin kiinnitetään huomiota ajankäytön määrittelemisessä ja työsuojelukoulutuksessa.

Yliopistoissa toimintoja ja palveluja on ulkoistettu. Esimerkkinä siivous, jäljennepalvelut ja kiinteistöhoito. Lisäksi laboratorioissa työskentelee tutkimusryhmiä, joiden palkat maksetaan ulkopuolisesta projekti- rahoituksesta tai erillisen sektoritutkimuslaitoksen rahoista. Monet uudet yliopistorakennukset on rakennettu yhteisesti esimerkiksi kaupungin kanssa, jolloin samassa rakennuksessa työskentelee sekä yliopiston, kaupungin että muiden sektori-

Työntekijöiden suoje- lu edellyttää parempaa lakia

tutkimuslaitosten työntekijöitä. Yhteisen työpaikan työsuojelutoiminnan käytännöt tulee sopia yhdessä työpaikan toimijoiden kesken. Tästä syystä YHL edellyttää, että yhteisen työpaikan valvonta on laissa määriteltävä linjassa uuden työturvallisuuslain määräysten kanssa.

YHL edellyttää, että työnantajan edustajien ja työsuojelupäällikön pätevyys työsuojeluasioissa on määriteltävä velvoittavasti uudessa laissa. Työnantajan ja työsuojelupäällikön tehtävät ja vastuut työsuojeluasioissa vaikuttavat työsuojelun valvontaan ja ovat työturvallisuuslain mukaan kiistattomia. Työsuojelupäällikölle on varattava riittävä ajankäyttö ja resurssit, että hän pystyy selviytymään tehtävästä. Liitto näkee tärkeänä työsuojelun yhteistoiminnan osalta, että esimiehet ja koko työyhteisö perehdytetään työsuojeluun hyvin.

Nykyisessä työsuojelun valvontalaissa on vain kategorisia määräyksiä työsuojelun valvonnasta. YHL: mielestä valvonnan toimintatapoja on kehitettävä ja ennaltaehkäisevä

valvontatoiminta on määriteltävä vahvemmin lakia uudistettaessa. Erityisesti työsuojeluvaltuutetun ja työterveyshuollon roolit valvonnan kehittämisessä on liiton mielestä otettava paremmin huomioon.

Uusi työturvallisuuslaki astui voimaan tämän vuoden alussa. Lain uudistamisen yhteydessä sovittiin monista muiden lakien uudistamistarpeista. Käytännön työsuojelun kannalta merkittävintä on meneillään olevan työsuojelun valvontalain (Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 131/1973) uudistaminen. Lain valmistelu tapahtuu kolmikantayhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

*Satu Henttonen
YHL:n järjestösihteeri*

**Vuoden 2004 HATO-
seminaari Jyväskylässä**

Vuoden 2004 Hato-seminaari järjestetään Jyväskylässä 12.-13.8.2004.

Hallinto- ja toimistohenkilöstön seminaari järjestettiin edellisen kerran Tampereella.

Seminaarin suosio on ollut suuri ja osanottajia oli Tampereella yli 450. Vuoden 2004 seminaarin osanottajamäärää joudutaan käytännön syistä rajoittamaan 300 henkilöön.

Seminaarista tiedotetaan tarkemmin heti alkuvuodesta 2004 sekä Universitas-lehdessä että YHL:n nettisivuilla. Seuraa tiedotusta!

Jäsenille ilmaista oikeusapua

YHL:llä on yhteistyösopimus Asianajotoimisto Bützow-Nordia Oy:n kanssa. Sopimuksen johdosta YHL:n jäsenet voivat kääntyä juridisine ongelmineen suoraan Asianajotoimisto Bützow-Nordia Oy:n puoleen.

Liiton tarjoama ilmainen oikeusapu kattaa puhelinneuvonnan. Asiakirjojen laatiminen ja vähäistä suurempi selvitystyö ovat asiakkaan kanssa etukäteen sovituin tavoin laskutettavaa työtä eivätkä kuulu ilmaisen puhelinneuvonnan piiriin.

Virka- ja työsuhteasioissa jäsenen on ensin käännyttävä YHL:n puoleen. Mikäli asia sitä edellyttää, ohjaa liitto asian edelleen juristin hoidettavaksi.

Asianajotoimiston juristit tavoittaa helpoimmin klo 8.30-16.30 puh.numerosta 09-431 531. Kun selostat puhelinkeskukseenne asiiasi, hän osaa yhdistää puhelun alaan erikoistuneelle juristille.

Lue lisää www.yhl.fi

Koulutuksen kansainvälisyminen, kaupallistuminen ja työvoiman liikkuvuus ovat nostaneet korkeakoulujen laadunvarmistuksen yhä tärkeämmäksi korkeakoulupoliittiseksi kysymykseksi. Kun koulutusta myydään ja tarjotaan yli rajojen ja opiskelijat liikkuvat eri suuntiin, on kunkin koulutuksen järjestäjän ja maan kyttävä osoittamaan oman koulutuksensa laatu, sanoo Korkeakouujen arviointineuvoston pääsihteeri Tapio Huttula.

edellytyksistä on vastannut valtio tai muu julkinen viranomainen. Tämä perinne on kuitenkin muuttumassa erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa. Myös yliopistojen julkisen rahoituspohjan muutokset ovat nostaneet ulkopuolisen rahoituksen merkitystä.

Toisaalta manner-Euroopassa julkisten viranomaisten ohjausote koulutuksesta on höllentynyt ja päätösvaltaa on hajautettu entistä enemmän korkeakouluille. Meillä lainsäädäntö lähtee korkeakoulujen autonomiasta ja siitä, että korkeakouluilla on vastuu koulutuksensa kehittämisestä ja sen laadusta.

vaamiseksi. Tutkintorakenteen osalta julistuksessa painotettiin ns. kahden syklin mallia, jossa ensimmäisen syklin tutkinto olisi vähintään kolmi- vuotinen. Muina asioina julistuksessa mainittiin mm. tutkintojen ja tutkintotodistusten ymmärrettävyyden ja vertailtavuuden lisääminen, uudenlaisen opintosuoritusten mitoitus- ja siirtojärjestelmän luominen ja liikkuvuuden esteiden poistaminen.

Kansalliset kysymykset

Suomalaisessa korkeakoulupoliittisessa keskustelussa ja päätöksen-

Korkeakoulutuksen laatu kiinnostaa

Suomalainen koulutus on maksutonta kaikille. Korkeakoulupoliitikamme lähtee myös siitä, että korkeakoulujemme asema perustuu lainsäädäntöön ja ne ovat tätä kautta 'automaattisesti akkreditoituja'.

Ammattikorkeakoulut ovat lisäksi läpäisseet toimilupa-arvioinnin vaatimukset. Uudessa tilanteessa viittaus korkeakoulujemme lainsäädännölliseen pohjaan ei ulkomaisille keskustelukumppaneille välttämättä riitä, vaikka koulutuksemme korkea taso tunnetaankin. Ei varsinkaan niissä maissa, joissa ei ole varsinaista korkeakoulutusta koskevaa lainsäädäntöä.

Eurooppa ja palloistuminen

Korkeakoulutus on Euroopassa pitkään nähty julkisena palveluna, jonka rahoittamisesta ja muista toiminta-

Lyhennelmä, lue lisää Universitas-lehdestä 4/2003.

Vuoden 1999 Bolognan julistuksessa tavoitteeksi otettiin eurooppalaisen korkeakoulutusalueen luominen vuoteen 2010 mennessä. Sen avulla nähtiin mahdolliseksi eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukyvyyn vahvistaminen globaaleilla koulutusmarkkinoilla maanosan positiivisen taloudellisen kehityksen tur-

teossa lähdetään siitä, että maamme korkeakoulujen taso on hyvä ja kansainvälisestäkin kilpailukykyinen.

Tästä on saatu myös eri arviointien kautta näyttöjä. Jatkossa on ratkaistava, miten voimme entistä paremmin todentaa asiointilan erityisesti kansainvälisille yhteistyökumppaneille ja koulutusmarkkinoiden toimijoille? Vastaus löytynee kansallisen laadunvarmistusjärjestelmämme kehittämisestä.

Peruskysymys on, miten korkeakoulumme rakentavat toimivat laadunvarmistusmenettelyt ja miten muut korkeakoulupoliittiset toimijat, kuten opetusministeriö ja arviointineuvosto, voivat niitä tässä työssä tukea?

Tukea jäsenten ammatillisiin opintoihin

Syksyn hakuaika liiton koulutustukeen ammatillisissa opinnoissa päättyy 31.10.2003.

Hakemuslomake löytyy YHL:n kotisivuilta www.yhl.fi kohdasta Lomakkeet ja koulutustukiohje on kohdassa Koulutus. Tutustu ohjeisiin!

Tukea myönnetään, jos

- olet ollut jäsen yhden (1) vuoden ajan
- opintosi tukevat työtäsi ja lisäävät ammatitaitoasi

• opiskelet esim. yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai suoritat ammattitutkintoa - opinnoista syntyy kuluja
Hakemuksen tiedot:

- henkilötiedot: nimi, nimike, yhteystiedot ja pankkiyhteys
- koulutuksesta, johon haet tukea
- miten koulutus tukee omaa ammatitaitoasi
- opintojen kulut: oma rahoitusosuus ja muut taloudelliset seikat
- oman yhdistyksen tuki- työnantajan tuki
- haetun tuen määrä

Koulutustukea myönnetään opinnoista syntyneitä kuluja vastaan, joten liitä mukaan kuitit tai niiden jäljennökset. Tositteita ei hyväksytä jälkikäteen.

Lähetä hakemus omaan yhdistykseesi, joka merkitsee yhdistyksen panostuksen ja puollon sekä toimittaa hakemuksen liittoon. Koulutustukipäätökset tehdään marraskuun alussa ja niistä ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

HAKEMUKSET YHL:N TOIMISTOON 31.10.2003 MENNESSÄ OMAN YHDISTYKSEN KAUTTA!

Huonon kohtelun ehkäisy työssä

Vuoden 2003 ensimmäisen viiden kuukauden aikana työntekijät tekivät Uudenmaan työsuojelupiirille lähes kaksi sataa ilmoitusta epäasiallisesta kohtelusta työssä, kertoo Uudenmaan työsuojelupiirin piiritarkastaja Juha Keinänen.

Näistä lähes kolmannes tuli julkisesta hallinnosta, valtion, kuntien ja seurakuntien työpaikoilta.

Kiusaaminen on yksi monista lain vastaisen kohtelun muodoista. Se on jatkuvaa ja järjestelmällistä toista ihmistä alistavaa toimintaa, toisen ihmisen hyväksymättömyyden osoitus. Kysymys ei ole "huonosta henkilö-kemiasta" vaan vastuuttomasta ja aikuiselämässä häpeällisestä menettelystä. Kiusaamisella vaarannetaan kohteen terveys ja heikennetään hänen työsuoritustaan. Kiusaamisen

pahimpia seuraamuksia on terveyden menetys ja arvottomuuden kokeminen. Työnantajan tulee viivytyksettä kieltää työntekijän terveyttä vaarantava epäasiallinen kohtelu, tarvittaessa kurinpitotoimin.

Kiusaaminen tulee erottaa työssä tavanomaisista, kielteisiä kokemuksia aiheuttavista tapahtumista. Näitä ovat esimerkiksi satunnaiset erimielisyydet, tahattomat loukkaukset, laiminlyöntien käsittely ja perustellut kurinpitotoimenpiteet. Työnantajan tulee ohjata ja opettaa työntekijöitä käsittelemään erimielisyyksiä ja purkamaan loukkauksia jotta nämä eivät jää hiertämään yhteistyötä.

Työntekijöiden asiallisen ja tasapuolisen kohtelun sekä käyttäytymisen pelisäännöt johdetaan työsuojelulainsäädännöstä. Käyttäytymisen näkökulmasta työnantajalla on kolme laista johtuvaa päävelvollisuutta joiden edellyttämiä toimenpiteitä hän to-

teuttaa työn johto- ja valvontavaltansa (käskyvalta) nojalla. Nämä ovat velvollisuus huolehtia työntekijöiden työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä, velvollisuus kohdella työntekijöitä tasapuolisesti ja syrjimättä, sekä velvollisuus kaikin puolin edistää suhteitaan työntekijöihin ja työntekijöiden keskinäisiä suhteita (lojaliteettivelvollisuus). Kukin päävelvollisuus sisältää useita eri tasoisia toimenpiteitä.

Lyhennelmä, lue lisää Universitas-lehdestä 4/2003.

Kilpailu jatkuu: Bongaa ay- pardialainen!

Bongaa ay-pardialainen -kilpailu kaikille jäsenille! Osallistu ja voita kannettava cd tai yllätyspalkinto!

Ay-pardialainen ilmestyy syksyn aikana kaikissa neljässä pardialaisessa nettilehdessä - myös YHL-Netissä! **Kilpailu alko** 12.9. ja **päättyy** 30.11. Etsi kaikki neljä ay-pardialaista, laita nettilehden nimi ja jutun otsikko ylös ja lähetä vastaukseksi 5.12. mennessä Pardian tiedottajalle Leena Nevalaiselle.

Tarkemmat tiedot ja ohjeet kilpailusta löydät PardiaNetistä.

Osa 7: Tiesitkö että,...

Ergonomia vaikuttaa työtehoon – talkoot pystyyn!

Kuopion aluetyöterveyslaitoksen tuoreessa tutkimuksessa on tutkittu erilaisia työskentelyasentoja näyttöpäätetyössä.

Tutkimusten perusteella voitiin päätellä, että päätteellä kannattaa tehdä töitä vuoroin seisoen, vuoroin istuen. Työteho paranee asentoja vaihtelemalla. Viiden vuoden kokemusten perusteella voin itekin todistaa, että omakin työkuuntani ja .tehoi perustuu tähän menetelmään: kirjoitan pääosin seisten näyttöpäätteen ääressä, istun, kun luen tai selailen hiirtä käyttäen. Olen laiska vaihtamaan pöydän asentoa ja minulla on toinen pöytä, jonka ääressä voin istua. Työnantajani on hankkinut minulle myös satulatuolin, joka on näyttöpäätteen äärellä toimiva istuin.

Uudessa työturvallisuuslaissa säädetään ensimmäisen kerran työsuojelulainsäädännössä erikseen ergonomiasta ja näyttöpäätetyöstä. Lain 24 §:ssä säädetään, että "Työpisteen rakenteet ja käytettävät työvälineet on valittava, mitoitettava ja sijoitettava työn luonne ja työntekijän edellytykset huomioon ottaen ergonomisesti oikealla tavalla." Työterveyshenkilöstö ja työsuojeluvaltuutetut auttavat työpisteen suunnittelussa ja sijoittelussa sekä suorittavat asianmukaiset mittaukset. Heidän lausuntonsa tukee uusien kalusteiden tai apuvälineiden hankintaa. Työsuojeluhenkilöstöllä ei ole määrärahaa toteuttaa parannuksia, mutta työnantajan on työntekijän terveyden ja turvallisuuden takaamiseksi kehitettävä jatkuvasti työoloja. Uusilla kalusteilla tai apuvälineillä tähdätään työpisteen ergonomian parantamiseen ja työntekijän työtehon ja terveyden kohentamiseen. Lain 26 § velvoittaa työnan-

tajan järjestämään näyttöpäätetyön mahdollisimman turvalliseksi, koska tiedetään näyttöpäätetyön aiheuttavan työntekijöille haitallista kuormitusta.

Talkoilla ergonomia kuntoon

Teknillisen korkeakoulun kirjastossa on kuluvana vuonna ollut ergonomiatalkoot, jossa kaikkien työntekijöiden työpisteet tarkastetaan. Vastaavia talkoita on aikaisemmin ollut ainakin Jyväskylän yliopistossa. Työntekijöillä on aloiteoikeus, jota kannattaa käyttää, ja työsuojeluvaltuutetun puoleen voi kääntyä tässä asiassa.

*Satu Henttonen
YHL:n järjestösihteeri*

Effektiviteten bör förbättras

Utvecklingsplanen för utbildning och forskning som uppgjorts i undervisningsministeriet för åren 2003-2008 preciserar Vanhanens regeringsprogram för utbildningens och vetenskapens del.

Utlåtanden om planen har inbegärts bl.a. av vår centralorganisation STTK och även av YHL senast den sista september.

Utvecklingsplanens tyngd ligger på utbildning och forskning i yrkes-högskolorna samt på utvecklandet av vuxenutbildningen. Även för universitetens undervisning och forsknings del räknas många sådana förnyanden i planer upp som i och för sig redan länge varit föremål för diskussion * t.o.m. redan vedertagen praxis och etablerade verksamhetsätt.

Man för kraftigt fram målsättningen att förbättra effektiviteten i utbildningssystemet. Effektivitetsmålsättningen har ett tankemässigt samband med statens produktions- och konkurrenskraftsprojekt som också skrivits in i regerings-

programmet. Även med hjälp av det här programmet torde man redan på kort sikt ytterligare söka fram tilläggs effektivitet och tilläggs-produktion inom undervisningsministeriets förvaltningsområde.

Effektivitet i högskoleutbildningen söker man enligt utvecklingsplanen med hjälp av förkortande av studietiderna genom studiehandledning, genom att övergå till ett tvåstegs- utbildningssystem och genom en omdimensionering av studierna. Reformen som kräver stora resurser skulle även innebära uppgörande av individuella utbildningsplaner åt de studerande. En fin målsättning som man redan hittills har strävat att stöda med hjälp av studiehandledning och *planering. Till förteckningen bör man ytterligare lägga till i planen presenterade målsättningar att till finska universitet få utländska studerande och forskare i mycket större utsträckning än hittills, en förlängning av praktiktider samt därutöver en mera vidsträckt växelverkan med samhället än hittills.

Om resurser, med vilkas hjälp man skulle uppnå dessa mål ges bara

diffusa antydningar. Generellt konstateras bl.a. att *att universitetens basfinansieringnivå tryggas med hjälp av lagstiftning varvid de växande uppgifterna beaktas* och vidare att *med offentlig finansiering av forskningen tryggas universitetens grundforskning, forskarutbildning samt den infrastruktur som stöder forskningen*. Man föreslår att även universitetens autonomi skall stärkas genom utvecklandet av handledning. Detta betyder, får man hoppas, uttryckligen en ökning av den ekonomiska autonomi.

Införda i praktiken innebär planerna, igen en gång, en tånjning av både undervisnings- och övrig personal. Man har dock inte i planen fäst någon uppmärksamhet vid personalresurserna. Även om det är fråga om allmänna linjedragningar för utvecklandet av undervisningen och forskningen, skulle en ansvarfull politik innebära att man även på den här nivån beaktar personalens möjligheter att klara av detta arbete. Man får hoppas att man i kommande finansieringsförhandlingar och i universitetens strategiska plan även beaktar den här livsviktiga resursdelen. Fackorganisationerna har igen en fråga att påverka.

Päivikki Kumpulainen
YHL:s ordförande

Om du blir utan jobb

Om du blir arbetslös eller dina studier upphör och du inte har jobb ska du genast anmäla dig på Arbetskraftsbyrån på din hemort som arbetslös arbets-sökande.

Du kan kontakta Arbetskraftsbyrån strax efter att du har fått besked om att du blir arbetslös. Det är värt att anmäla sig på Arbetskraftsbyrån senast den första arbetslöshetsdagen. Självrisktiden, alltså den tid som det inte betalas utkomststöd för, börjar först efter du har anmält sig på

Ytterligare information på kassans internetsida www.jtppalvelut.fi/ valvirtk eller Arbetslöshetskassornas Samorganisation www.tyj.fi

Arbetskraftsbyrån.

När du har anmält dig på Arbetskraftsbyrån kan du söka arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Ansökningsblanketter får du på Arbetskraftsbyråerna.

YHL:s medlemmar skickar in sin anökan om arbetslöshetsdagpenning till Arbetslöshetskassan för statstjänstemän (Valtion Virkamiesten Työttömyyskassa), Banmästargatan 11, 00520 Helsingfors.